

Kirkeblad

for Løgumkloster Sogn

18

december 2015 - januar - februar - marts 2016

Nyt fra Løgumkloster Menighedsråd

Sommer/efterår 2015

Nyt fra sognepræsten

Som en kirkehistorisk begivenhed i grænselandet er der udkommet en ny dansk/tysk salmebog med 285 salmer. Salmebogen er især blevet udarbejdet af danske præster i Sydslesvig, men kan selvfølgelig også bruges nord for grænsen. Der er blevet købt 50 eksemplarer af salmebogen til Løgumkloster Kirke.

Der bliver arrangeret en bustur til Luther-steder i Tyskland d. 23. - 28. maj 2016. Prisen bliver kr. 4.500,- pr. person med halvpension.

Grundlovstaleren 2016 er allerede på plads, det bliver Connie Hedegaard.

Nyt fra menighedsrådet

Budgettet for 2016 er godkendt til indsendelse til Tønder Provsti.

Anne Brodersen har søgt om at træde ud af menighedsrådet af helbredsmæssige årsager.

1. suppleanten - Bende Toft Schrøder måtte melde pas af arbejdsmæssige årsager. I stedet indtræder 2. suppleanten, Reimer Post.

Lone Muus har overtaget kontaktpersonfunktionen understøttet af personaleudvalget.

Orientering fra udvalg

- *Musikudvalg:* Organisterne har undervist i musik på Løgumkloster Distriktsskole, og det har været et meget fint forløb.
- *Diakoniudvalg:* Der er kommet nye besøgsvenner, men der mangler flere endnu. Hvis man er interesseret, kan man henvende sig til Kirsten Christensen.
- *Børn og unge-udvalget:* Der arbejdes videre med ideerne mht. at lave et børnehjørne i kirken og om ideerne med at lave

»tumlinge gudstjenester« for børn og forældre, f.eks. en gang om måneden i forbindelse med aftensangen og med efterfølgende spisning.

- *Personaleudvalg:* Udvalget er gået i gang med arbejdet vedr. udarbejdelse af nye stillingsbeskrivelser på baggrund af oplæg fra medarbejderne.
- *Gudstjenesteudvalget:* Sognepræsten udarbejder en »spiseseddel« for højmesse til brug for dåbsgæster og andre gæster.
- *Valgudvalg:* Carsten Tygesen er trådt ind i valgudvalget i stedet for Peter Langberg.

Udstillinger

Udstillinger for 2016 i Dormitoriet og Glasgangen er fastlagte.

I september 2017 bliver der en udstilling i Løgumkloster om præstegårdens kulturhistorie i Tyskland

efter Reformationen. Udstillingen kommer fra Berlin, men den vil her blive suppleret med en dansk pendant.

I oktober 2017 kommer der en udstilling om »Luther og jøderne« i Løgumkloster. Begge udstillinger bliver koordineret i et samarbejde med Ribe Stift.

Klosteraftener 2016

20. januar Lisbeth Smedegaard: Huset med de mange boliger – et billedforedrag om nyere dansk kirkekunst.

6. april Benny Grey Schuster: Moderne kirkebyggeri? Hvad kan arkitektur og indretning sige om kirken og tiden?

Elsemarie Dam-Jensen

Høstguds- tjeneste i børnehøjde

Fredag den 2. oktober inden søndagens høstgudstjenesten var alle børn fra børnehaverne i Løgumkloster for første gang til børnehøstgudstjeneste i kirken. Der blev sunget og fortalt om høstens afgrøder, - bl.a. hvordan man af korn bager et stort brød.

En festlig formiddag, som vi gerne ser gentaget næste år.

Kirkegården er blevet iklædt sin smukke vinter- og juledragt

Kirkegården er blevet iklædt sin smukke vinter- og juledragt. Mange tons gran er blevet klippet op og lagt i mønstre af kirkegårdens medarbejdere. Som noget særligt på vores kirkegård laves dekorationer til de enkelte gravsteder. På den måde er kirkegården lige så

hjemligt og omsorgsfuldt pyntet som hjemmene rundt om i byen – til minde om de mennesker, som vi ikke mindst i julen savner og tænker på, og for at fejre, at lyset skinner i mørket.

Fredens konge - hvor fredelig?

Adventstiden indledes fra gammel tid med beretningen om Jesu indtog i Jerusalem. Det er ikke tilfældigt, at Jesus kommer ridende på et æsel.

Andre konger dengang gjorde det på en anden måde. På triumfbuen i Rom er den sejrende romerske kejser og hærfører, Titus, afbildet til *hest*, ledsaget af krigsfanger i lænker og med krigsbytte fra det erobrede Jerusalem i år 70 e. Kr., bl.a. den syvarmede lysesage. På det andet relief er kejseren stående i sin triumfvogn, forspændt af et firspand og bag ham sejrsgudinden Victoria, som løfter en krans over hans hoved.

Større kontrast til Jesu indtog kan næppe tænkes. »Se, din konge kommer til dig, sagtmodig, ridende på et æsel« (Mt, kap. 21 og jf. Mk. kap. 11)

Jesus kom ridende på et æsel, et simpelt trækdyr. Uden de gængse magtsymboler.

Æselet har fra gammel tid været regnet for et fredsdyr, og sådan er Jesu ankomst blevet forstået, han var fredskongen, ikke nogen militær eller politisk oprører.

Men hvor *fredelig* var han? Hvilken *fred* kom han med?

Umiddelbart var Jesus jo ikke en fredens mand. Da han trådte ind på tempelpladsen i Jerusalem, jog han alle dem ud, som solgte varer og vekslede penge der, »mit hus skal kaldes et bedehus, men I gør det til en røverhule«.

Til sine nærmeste kunne

han sige: »jeg er kommet for at sætte splid mellem en mand og hans far, en datter og hendes mor -«, og de jødiske lærde i samtiden kunne han skælde ud for at være »blinde vejledere«, som lagde tunge byrder på folks skuldre, men selv »rører de ikke en finger«.

Så hvor fredelig var han egentlig?

På den anden side kunne han også beordre Peter til - under tumulterne i forbindelse med sin senere tilfange-tagelse i Getsemane Have - at stikke sværdet i skeden. Altså han befalede at afstå fra at bruge vold. »For alle der griber til sværd, skal falde ved sværd« - som han sagde.

Erasmus af Rotterdam

Erasmus af Rotterdam (ca. 1469-1536), den berømte hollandske kristne humanist, der levede samtidig med Martin Luther, udtalte sig principielt og skarpt imod krig og al dens væsen.

Han inddelte ikke det kristne menneskes ansvarsområde i et åndeligt og et verdsligt regimente, sådan som Martin Luther gjorde det. Det åndelige regimente drejede sig, ifølge Luther, om menneskets indre trosliv, det verdslige styre er menneskets forhold i den ydre verden, hvor fornuften skal råde, mennesket står selvsagt til ansvar for Gud i begge forhold.

Erasmus har ikke denne skelnen.

Han fører en ét-rums-tænkning. Den kristne bør ikke være én person i sit åndelige liv, og så i det øjeblik, han træder ud af sin husdør en anden, som udøver tvang eller fører sværdet. Ja, det kan han godt, men så skal han bare ikke kalde det kristendom!

I sit skrift: *Skøn er krigen for den uerfarne* (1515, da.: 1984) kan Erasmus f.eks. skrive:

“

**Jesus kom
ridende på
et æsel
- et simpelt
trækdyr**

”

»Eet eneste bud gjorde Kristus til sit: kærlighedsbudet. Hvad er i større modstrid med det end krigen?« og »Ved Kristi fødsel synger englene ikke om krig, ikke om triumfer, men om fred.« (s. 48f)

Erasmus kan imidlertid også være kamplysten, men nu alene som konsekvens af kærlighedsbudet.

»Efter at Kristus har befalede at stikke sværdet i skeden, er det usømmeligt for kristne at strides, hvis det da ikke gælder den skønneste af alle kampe, kampen mod kirkens hæsligste fjender: pengebegær, aggressivitet, ærgerlighed - dem bør vi ikke slutte nogen våbenstilstand med, men til stadighed gå til angreb på, indtil fjenderne er helt og aldeles udryddet og freden indtræder; hvis vi ikke underlægger os dem, er varig fred hverken mulig med en selv eller med næsten. Alene denne krig fører til sand fred.« (s. 61)

Er Erasmus da imod, at den verdslige øvrighed bruger våbenmagt og indleder en krig mod fjenden? Ja - for den verdslige magt står under det samme kærlighedsbuds befaling som enhver anden gør det. Så principielt ja. Men i praksis kunne Erasmus dog godt give sin støtte til en forsvarskrig, hvis truslen fra fremmed krigsmagt var overhængende.

Luther nærede ingen betænkelighed på dette punkt. Hvis et samfund var truet af kaos og opløsning, skulle øvrigheden trække sværdet og træde i karakter. Den er indsat af Gud for at sikre fred og stabilitet, om nødvendigt med brug af magt. Ellers får ondskaben frit spil. Det verdslige styre skal styres ud fra fornuften, ikke ud fra Bibelens budskab om næstekærlighed og tilgivelse.

Disse og mange andre centrale spørgsmål stod til debat mellem Europas teologer og

Erasmus af Rotterdam Rotterdam o. 1530.

Malet af Hans Holbein den Yngre (1497-1543)

kirkefolk i 1500-tallet, derfor er dette århundrede så spændende!

Freden

Hvad var det for en fred, Jesus bragte ind i verden?

Det er en himmelsk fred, som Gud giver os forsmag på med sit ord om vore synders forladelse.

Men det er også en jordisk fred, fred på jorden, sådan som englene sang om julenat. De er fløjtende ligeglade med, om det bliver regnet for naivt eller idioti. For det kristne budskab kan nu en-

gang aldrig legitimere krig, rå magt og voldelig fremfærd. Det kan måske være nødvendigt. Men man skal bare ikke kalde en sådan fremfærd for kristendom!

Det fremmedartede ved Jesus var, at han ikke bare opfattede kærligheden som noget, der også havde betydning, ved siden af alt andet. Men han lod det - ganske uventet og ufornuftigt - være det eneste, der havde betydning. Som han sagde. »Som jeg har elsket, skal også I elske hinanden« (Joh. 13, 34).

Advent er det helt særlige, at Jesus kom til verden for at slippe kærlighedens aldeles ufornuftige magt løs i blandt os.

Om vi kan omsætte det budskab til fred i mellem mennesker og på jorden, det er vores alles medansvar.

*Glædelig advent!
Sten Haarløv*

Udvidelsen af Løgumkloster kirkes orgel

af Poul Skjølstrup Larsen

Løgumkloster kirkes Marcusen-orgel fra 1969 var et særdeles fint instrument, som blev beundret af mange organister. Det havde 27 registre, ikke meget i forhold til kirkenes størrelse, men i kraft af den fine klang kunne det alligevel på mange måder fylde kirken ud og tilgodese et stort repertoire. Alligevel fremsatte jeg i 2003 et ønske over for menighedsrådet om at udvide dette fine instrument, så det bedre kunne tilgodese et repertoire fra 1850 og frem til i dag, og med en bredere og fyldigere klang være bedre egnet til at bære salmesangen. Fra starten har det for mig været en betingelse, at udvidelsen blev finansieret af fondsmidler, det skulle ikke belaste den kirkelige ligning. Det var også et stærkt ønske, at det igen blev Marcussen og Søn fra Aaben-

raa, der skulle bygge orglet.

Der blev over en årrække arbejdet med forskellige muligheder for udvidelsen. Den optimale løsning ville være at kunne flytte pulpiturkanten en meter ud i rummet, og i 2009 lykkedes det at få en godkendelse til at flytte pulpiturkanten. Derefter kunne vi for alvor gå ind i planerne for udvidelsen. I 2009 blev Dennis Bang Fick ansat som organistassistent i kirken, og ved et meget inspirerende møde med orgelbyggerne i starten af 2010 fremkom der meget spændende planer for en udvidelse af orglet, ikke mindst på grund af Dennis' gode idéer og viden om orgelbygning. Det var nok større planer, end vi havde troet kunne lade sig realisere, men takket være en særdeles fornem donation fra Augustinusfonden blev det muligt

for Løgumkloster kirkes menighedsrådsformand Britta Larsen, at underskrive en kontrakt i november 2013.

I første omgang var det ikke tanken at ændre på orglets facade, men arkitekt Jørgen Overby havde et stærkt ønske om, at det visuelle indtryk af orglet skulle harmonere med resten af kirkens inventar. Det lykkedes også at skaffe midler til dette, så der kunne opstilles et helt nyt orgelhus. Det har vist sig at være en særdeles god idé for det klanglige resultat, idet der blev meget mere plads til piberne. Desuden er der nu blevet mere plads til et kor på pulpituret.

I starten af marts kunne orgelbyggerne begynde at montere orglet, i maj begyndte intonatørerne at arbejde med pibernes klang, der blev arbejdet dag og nat,

så det kunne være klar til indvielsen den 14. juni. Orglet nåede dog ikke at blive helt færdigt til indvielsen, hen over sommeren har orgelbyggerne arbejdet med de sidste detaljer. Det har været en meget lærerig og inspirerende proces for Dennis og mig at følge arbejdet med orglet, og vi synes at vi har fået et fremragende instrument i international klasse, hvilket vi deler med mange kolleger, der har hørt orglet.

Hvad der også kan glæde rigtig meget, er de spontane reaktioner, vi får fra mange i menigheden, der siger, at det er blevet meget nemmere at synge til. Orglet har fået en bredere, mere grundtonepræget klang, og mulighederne for at fremhæve melodien i forhold til de underliggende akkorder er blevet stærkt udvidet, begge dele noget, der gør det bedre egnet til menighedssang.

Faktaboks:

Det tidligere orgel havde to manualer, 27 registre og ca. 1700 piber.

Det nuværende orgel har tre manualer, 47 registre og ca. 3050 piber.

Der er brugt ca. 18.000 arbejdstimer på ombygningen af orglet.

Orglet vejer ca. 13 tons.

Den største pibe er 4,80 meter, den mindste ca. 1 cm.

5 hurtige spørgsmål

til Kirsten Christensen, medlem af menighedsrådet

Hvilken rolle spillede kristendommen i din opvækst?

Jeg mødte kristendommen i søndagsskolen i Øster Højt, hvor søndagsskolen blev holdt i nogle hjem. Kirkegang ved højtider i Øster Højt kirke var også en del af min opvækst. I 7. klasse sang jeg sammen med nogle konfirmander i kirken om søndagen, her mødte jeg kristendommen i sang og taler. Senere havde jeg en god veninde som inviterede mig med til KFUM og K i Bedsted, og hvor troen på Jesus blev personligt for mig.

Er der særlige områder inden for menighedsrådets indsatsområder, som du gerne vil fremme og hvorfor?

Jeg har været koordinator for menighedsplejens besøgstjeneste fra opstart i ja-

nuar 2010, et område som virkelig giver mange ældre og enlige glæde og livsmod. Målet er at få flere besøgsvenner, så hvis nogen har lyst til at høre mere, så kontakt mig. Vi har nemlig venteliste på personer, der ønsker besøg.

Diakoni beskæftiger sig med kirkeligt og socialt arbejde i menigheden, og dette giver mange indsatsområder. Jeg har mange ønsker, men der skal jo også være ressourcer og hænder til det. Fællesskab for efter-

ladte, familietemaer, nydanskere og flygtninge er nogle af de indsatsområder, som jeg gerne ville fremme.

Hvordan ser du folkekirkens betydning i lokalsamfundet?

Jeg mener det har stor betydning at kirke, børnehaver, dagpleje og skole har et godt samarbejde i lokalsamfundet.

Det er vigtigt at den opvoksede generation møder det kristne budskab. Det er også vigtigt, at lokalsamfun-

det bruger de mange tilbud, som folkekirken har.

Eksempelvis aftensang kl. 17.30 – 17.50, her kan den enkelte borgere få et pusterum i en travl hverdag.

Løgumkloster kirke er et samlingspunkt ved de store højtider, og flere borgere kommer til de forskellige arrangementer, hvilket er glædeligt.

Er der noget du savner i folkekirken og ved gudstjenester?

Jeg synes, det ville være godt, at menigheden var mere involveret i gudstjenesten, eksempelvis med tekstlæsning.

Hvorfor er du gået ind i menighedsrådsarbejdet?

Jeg ville gerne være med i kirkens arbejde og menighedsliv. Jeg ville gerne være aktiv frivillig for det kirkesogn, som jeg nu har været aktiv i siden 1996.

*Hilsen
Kirsten Christensen*

Helligtrekongers fest

den 9. og 10. januar 2016

Nu nærmer Julehøjtiden sig med hastige skridt, og snart har vi første søndag i advent. Løgumkloster kirke inviterer kirkesogns borgere over 70 år til Helligtrekongers fest. Spejderne vil bringe invitationerne ud før 1. søndag i advent.

Festen begynder med gudstjeneste i Løgumkloster kl. 16.30 ved sognepræst Sten Haarløv. Vores børnekor vil også medvirke.

Efter gudstjenesten fortsætter arrangementet i Havesalen på Refugiet, hvor der er middag og hyggeligt samvær. Efter middagen er der fællessang og et lokalt underholdningsindslag.

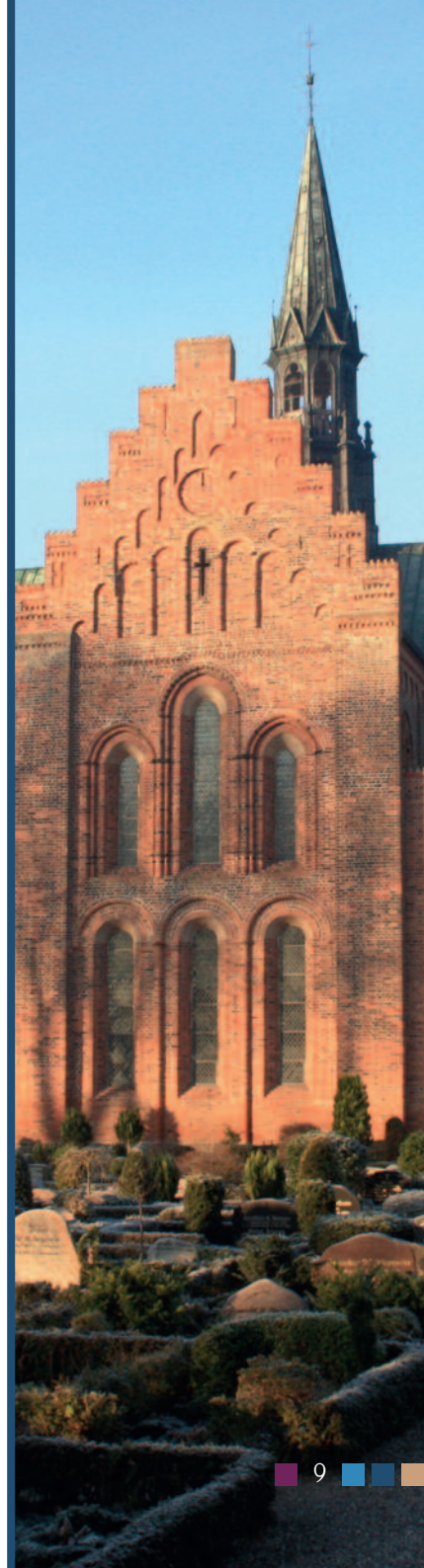
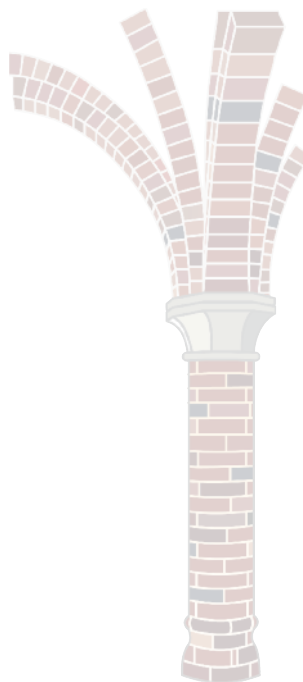
En festlig og fornøjelig eftermiddag / aften, som slutter ca. kl. 20.00.

Opbakningen er stor til helligtrekonger fest, så hvis man har fået invitationen

og ønsker at deltage så meld dig hurtigt til. Der vil være en egenbetaling for alle deltagere.

Hjertelig velkommen

*Kirsten Christensen
Formand for
diakoniudvalget*

Kirke- frokost

Umiddelbart efter høstgudstjenesten deltog 45 voksne og 28 konfirmander i en dejlig frokost og hyggeligt samvær i FUVs bygninger. Det var igen Y's Men, Løgumkloster, der stod for den flotte buffet med hjemmelavede lækkerier.

Næste kirkefrokost bliver i foråret 2016.

Børnehjørnet

Nu har de små fået en plads, hvor de kan lege, når de er med mor og far i kirke. Der er i den sydvestre ende blevet placeret en bænke i samme design som

de store bænke samt et lille bord, hvor der i børnehøjde vil være forskelligt legetøj. Møblerne har Hjorte Snedkerværksted ved Henrik Groth fabrikeret. Bænken

og bordet er en gave fra de håndværkere, som har været med i renoveringsprojektet.

Povl Søndergaard

Fastelavnsfest

Fastelavn ligger i år søndag den 7. februar 2016. Gudstjenesten er kl. 10.00. Vi synger salmer, som også børnene kan synge med på. Som altid er børnene velkomne til at komme udklædte og gå med i optog, når gudstjenesten begynder. Efter gudstjenesten slår vi traditionen tro katten af tønden i glasgangen. Og selvfølgelig bydes der også på fastelavnsboller og sodavand, kaffe og te!

Af Renate Osterholz - Efter renoveringen Babysalmesangen er tilbage i kirkerummet

Efter 3 sæsoner i Kapitelsalen kunne vi her i efteråret tage kirken i brug igen til Ba-

bysalmesang. Og det passede lige med et stort hold, bl.a. to gange tvillinger! Her i kirken kan vi rigtig udfolde os, og de små suger sanseindtryk til sig med stooore øjne. Da det kan været ret så anstrengende at danse med 2 babyer på armen, fik instruktørerne Else og Renate lov til at »låne« en tvilling i ny og

næ - hvilken glæde, at danse med sådan et lille vidunder i favnen. Man skal selv prøve det, og så forstår man ganske intuitivt, hvorfor Jomfru Maria med lille Jesusbarnet på kirkens smukke altertavle ser så henrykt ned til os... Mødrene med deres babyer kalder mange smil frem - hos turister, der går stille rundt i

kirken og nyder salmesangen, hos menighedsrådsformanden Britta og vores alles oldemor Herdis, der hjælper med at styre faldskærmen til »Dejlig er jorden«, og ikke mindst hos vores kirketjener Povl, der helt tydeligt er ramt af »bedstefar syndromet« - han kan slet ikke stå for de små!

Babysalmesang - fordi børnene skal have det bedste!

Vores salmeskat er ikke kun en enestående kulturarv, men at synge salmer i fælleskab er også hjertesprog og nærvær til glæde for store og små.

Nyt hold starter i januar 2016

- Lektionerne vil foregå i kirken
- 1. gang bliver onsdag 27. januar
- Sidste gang bliver onsdag 16. marts

Det er med stor forventningsglæde, vi inviterer de helt små – babyer fra 2 til ca. 10 måneder, sammen med deres forældre til 8 gange salmerytmik, leg og hygge i den smukke gamle Løgumkloster Kirke, og nu kan man køre direkte ind ad hoveddøren med barnevogn! Det vil foregå onsdage fra kl. 10.00 til ca. 12.00. Først vil der være 3 kvarter med sang, bevægelse og nærvær, hvor alle

sanserne tages i brug. Det sker under kyndig ledelse af kirkesangerne Else Nielsen og Renate Osterholz. Bagefter slapper vi af og nyder en let frokost og ikke mindst hyggeligt samvær. Tilbuddet (undervisning og frokost) er gratis, og deltagerne fra den tyske menighed og fra andre sogne er hjertelig velkomne.

Ring gerne, hvis I har brug for videre information.

Vi vil gerne bede om tilmelding per telefon:

eller mail locusdeibabysalmesang@gmail.com
Else Nielsen 74 74 44 89
Renate Osterholz 21 76 57 03
Sognepræst Sten Haarløv 74 74 47 47

Arrangør er Løgumkloster Menighedsråd.

Se billeder fra tidligere babysalmesange på www.loegumkloster-kirke.dk

Tilbageblik på årets musikoplevelser

Fra genindvielsen den 29. marts og frem til festugen der startede den 14. juni, har der været stor aktivitet i kirken med 26 koncertoplevelser. Man kunne bl.a. opleve Passionskoncert, Kingokoret fra Færøerne, strygekvartet, koncerter med hhv. blokfløjte og cembalo.

I festugen opførtes uddrag fra Hamlet under ledsagelse af organist Hans Davidsson og med balletdansere og lys-

show. Endvidere Prokofievs »Peter og Ulven« og eventyr af H. C. Andersen med Ghita Nørby og Lars Hannibal, og lokale aktører: Klosterkoret, Vokalensemblet, Tante Tuttets knævarmere og Aksel Krogslund Olesen.

Børnene fra Tønder Kommuneskole og Distriktsskolen i Løgumkloster kunne opleve Katrine Bach Skovmand fortælle historie fra munketiden og synge salmer med børnene.

Festugen afsluttedes med festlig barokmusik af Bach for solister, kor og orkester under ledelse af organist Dennis Bang Fick i samarbejde med vores hustrum-petist Niels Tilma.

Se resten af årets koncertoplevelser på koncertsiden!

Eller på
www.loegumkloster-kirke.dk

Invitation til minikonfirmander ved Løgumkloster Kirke i 2016

Vi glæder os til at kunne være sammen med de nye minikonfirmander i 3. klasserne fra Distriktsskolen og Friskolen på onsdage mellem kl. 14.15 og 16.15, fra og med den 27. januar og ti gange frem. Vi håber, at I er rigtig mange, som har lyst til at være med.

Hvad laver vi?

Vi hører de gode historier fra Bibelen, synger nye og gamle salmer, lærer at bede Fader vor, leger, tegner og maler. Og så skal vi gå på opdagelse i den nyrestaurede kirke, høre om alt det spændende, der er at se på – og så selvfølgelig en tur op i tårnet. Hele forløbet afsluttes hen på foråret med en udflugt i bus til Ubjerg kirke, hvor vi spiser vores medbragte picnic. Alle børn i 3. klasserne er velkomne.

Undervisningen er gratis.

Hvor?

Undervisningen foregår i Konfirmandstuen ved Præstegården, Storegade 7. Bør-

nene bliver hentet den første gang.

Hvornår?

Første gang er 27. januar kl. 14.15. En plan bliver udleveret første gang.

Tilmelding?

Der bliver i klasserne rundt delt en tilmeldingsseddel først i det nye år. Her vil også fremgå nærmere infos.

Man kan også allerede nu tilmelde sig hos Dennis Bang Fick (organist, tlf. 23 43 31 72, mail: dennis@bang-fick.dk); og Sten Haarløv (sognepræst; tlf. 74 74 47 47, steha@km.dk).

Vi glæder os til at se jer!

*Dennis, Renate,
Peter og Sten*

*Museet Holmen
udgiver en ny guide:*

Guiden udgives på dansk, tysk og engelsk. Udgivelsen er støttet af Sparekassen Løgumkloster Fond. Jens Kristian Krarup, som er tekstforfatter til guiden, skriver bl.a. (citater fra bagsiden af guiden) Munkene i Løgum kaldte deres kloster LOCUS DEI, latin for »Guds Sted«. Her søgte de at tjene Gud ud fra en vision om sammenhæng mellem livsideal og livsførelse, tro og kultur, om spiritualitet som en helhed af ånd og krop. Med reformationen i 1500-tallet sluttede munkelivet i Løgumkloster, men kirkelivet fortsatte i evangelisk-luthersk udgave. Som et enestående vidnesbyrd om cisterciensisk spiritualitet er kirken blevet det inspirerende midtpunkt for nye kirkeleg-kulturelle initiativer og institutioner, der sammen med andre tiltag præger Løgumkloster i dag. Det er LEVENDE KULTURARV, der er hjerteslaget i Løgumkloster. Et smukt tiltag for Løgumkloster, som kan købes for 40 kr. i Museet Holmens kiosk eller i kirkens kiosk.

*Besøg Museet Holmen på
www.museetholmen.dk*

Faldne i Den Store Krig

(for året 1915) fra Løgumkloster Sogn, af Vagn Lauritzen

Asmus Heinrich Möller, 35 år. Han var slagter og boede i det hus der nu er Østergade 16 (hvor der også senere har været slagterforretning). Han var gift med Meta Margrethe, og de havde en datter født i 1907. Han faldt ved Nicona den 14. januar. Han stammede fra Aabenraa, så enken er måske flyttet dertil efter krigen.

Max Behrens, 36 år. Han var murer, født i Meusselwitz (syd for Leipzig) og er nok kommet som håndværkssvend på valsen til Løgumkloster. Han blev gift med Anna Westergaard i 1912 og de flyttede derefter til Toftlund, hvor de boede, da han blev indkaldt. Han døde af sine sår den 11. februar i Bertswailer. Der var en datter i ægteskabet, Meta Magde Helene født i 1914. Enken flyttede

tilbage til Løgumkloster, hvor hun i 1920 blev gift med murer Villi Mohs; familien boede i det nuværende Lillegade 9.

Christian Johannsen Petersen, 21 år, var søn af Maria Christina og Christian Petersen; faderen var snedkermester i Ellum i det nuværende Ellum Bygade 2. Christian var altså lillebror til Nis Peter, der faldt i 1914. Ligesom Nis Peter var han snedkersvend og har sikkert også arbejdet og boet hos forældrene. Han faldt ved Wattweiler den 2. marts.

Jakob Hansen Lund, 32 år, var søn af Marie Kirstine og Steffen Hansen Lund, der boede i det nuværende Jørgensgårdsvej 7. Han faldt ved Konkoje den 24. maj. Hans tvillingbror Johannes var øjensynlig ikke indkaldt, i hvert fald døde han

hjemme i 1918; en yngre bror Andreas faldt i 1916. Faderen døde i 1917 og moderen i 1919, så i 1921 var der kun en søster Johanne tilbage, hun boede i huset på Jørgensgårdsvej med sin søn, Steffen Hansen Lund.

Hans Christian Hansen, 22 år. Han er født i Bjolderup og hans forældre var Aase Jensine Kirstine og Christian Peter Hansen. Han faldt ved Moulin den 6. juni. Han nævnes også på mindetavlen i Øster Løgum.

Peter Andreas Haase, 27 år, var søn af Johanne Marie og Jørgen Andersen Haase, der ejede garveriet i Løgumkloster i fællesskab med Jørgens bror, Andreas. Peter var udset til senere at overtage garveriet. Han blev straks ved krigsudbruddet, da han blev indkaldt, viet til Maggie Andrea Petersen, der stam-

mede fra Nørre Løgum. Han faldt ved Moulin den 8. juni. Enken Maggie Haase drev efter krigen boghandel i Mellemgade og flyttede senere til Tønder, hvor hun døde i 1958.

Max Petersen, 21 år. Hans forældre var Pauline Cathrine og Harald Johannes Emil Petersen. Faderen var førstelærer ved skolen i Løgumkloster fra 1890 til 1920. Max faldt 13. juni, vi har ingen oplysninger om hvor.

Christian Christensen Schmidt, 22 år, var søn af Kjestine Marie og Peter Nielsen Christensen Schmidt, der drev landbrug på ejendommen, der nu er Lillegade 11. Christian faldt ved Moulin den 15. juni. Han var den eneste søn og var nok udset til at overtage ejendommen efter forældrene. Moderen døde i 1925 som

71 årig, og derefter flyttede faderen på aftægt hos datteren og svigersønnen i Ulstrup, hvor han døde 92 år gammel i 1937.

Heinrich Ommen, 23 år, var søn af Regine Agathe og slagter Carl Theodor Ommen. Faderen var død i 1908, og familien boede i det, der nu er Aabenraavej 5. Heinrich døde på lazarettet i Königsberg den 20. juni.

Peter Geiken, 37 år. Søn af Catharina Maria og tidligere borgmester Cornelius Sybrand Geiken. Han var sadelmager og tapetserer og står som ejer af 2 huse i byen, nemlig det nuværende Vestergade 25A og Allégade 6. Han faldt ved Souchez den 5. juli. Han var i 1911 blevet gift med Metha Marie, og der var 2 børn i ægteskabet. Efter krigen flyttede familien væk fra byen, og enken døde

i 1968; da boede hun i Tinglev, men er begravet i Løgumkloster.

Heinrich Hansen, 23 år. Søn af Marie og Christian Hansen, der drev en ejendom i Graulund, den nuværende Gravlundvej 3, kaldet »Grækenland«. Chauffør. Døde på lazarettet Leer i Ostfriesland af hjertesvækkelse den 9. juli og blev begravet på Løgumkloster Kirkegård.

Marius Ibsen, 32 år. Tapetserer og sadelmager i det nuværende Allégade 7. Meldt kvæstet og savnet d 20. juli. Han var gift med Christine Marie, og de havde en søn Karl Hoist, der var født i 1913. Efter krigen har vi ingen spor af familien, de kan være flyttet tilbage til enkens hjemegn ved Vamdrup.

Andreas Hans Jordt, 25 år. Murer, var slægtning til

indehaveren af Jordts hotel i Storegade. Han var født i Hyrup syd for den nuværende grænse ved Flensborg og var gift med Christina Dorothea. Der var 4 små børn i ægteskabet. Han var savnet ved Lacki i Russisk Polen den 21. juli og blev efter krigen erklæret død. Familien er sandsynligvis flyttet fra byen efter krigen.

Franz Emil Kreutzahler, 23 år. Søn af Karoline Amalie og Friedrich Kreutzahler. Familien var kommet fra Insterburg i Østpreussen til Løgumkloster. Han døde i feltlazaret ved Pultusk den 25. juli. Moderen flyttede senere som enke ind i den Güntherotske stiftelse.

Christian Thomsen Hörluck, 20 år. Søn af Christine Catharine og Jørgen Frende Hörluck i Varnæs; faderen var skomager. Familien har

sandsynligvis ikke tilknytning til Hørløck familien i Løgumkloster. Han var handelsmedhjælper i Løgumkloster, da han blev indkaldt; han faldt ved Roye Noyon den 29. juli. Hans et år yngre bror Henrik faldt året efter.

Emil Friedrich Wilhelm Tischar, 28 år. Han var arbejder, født i Königsberg, hvor hans forældre stadig boede, så han har nok været en af de mange, der flyttede vest på i det store tyske kejserrige for at søge lykken; han boede i Ellum, da han blev indkaldt. Faldt ved Meilijow den 31. juli.

Hans Hansen, 26 år. Søn af Marie og Christian Hansen der drev en ejendom i Graulund, den nuværende Gravlundvej 3, kaldet »Grækenland« - er altså bror til ovenstående Heinrich Hansen. Døde på feltlazarettet i Krasnostow den 5. august. For-

ældrene er måske flyttet på aftægt i Løgumkloster, efter at de afhændede gården, de 2 brødre er også anført på mindestenen i Bedsted.

Adolph Christiansen, 23 år, søn af Sofie Elise Friederike Christiansen, der var gæstgiver på Postgården. Hans far Andreas var død i 1909, og enken førte forretningen videre indtil efter genforeningen. Adolph blev meldt savnet ved Kowno den 17. august, men først i 1917 blev hans lig fundet i en russisk massegrav.

Alfred Holm Petersen, 25 år, søn af Helene og Jep Nissen Petersen i Nørre Løgum. Han var handelsmedhjælper i Løgumkloster ved indkaldelsen. Han var bror til Maggie Haase og altså svoger til Peter Andreas Haase, der faldt den 8. juni. Alfred faldt i slaget ved Tokarischki den 29. september.

Christian Marinus Thomsen, 22 år. Han var ugift skomager i Ellum. Søn af Anne Sophie og Laust Christian Thomsen i Ellum. Døde på krigslazarettet i Vouziers den 4. oktober.

Johannes Matthiesen Blaschke, 30 år. Hans forældre var Anne Christine og Paul Blaschke; Paul Blaschke var snedker, og det samme var Johannes. Han var gift med Inge Marie, og de boede i det hus, der nu er Allégade 9. Han faldt ved Schratzmännele den 13. oktober. På mindetavlen og mindestenen står hans fødselsår til at være 1983, men det skal være 1985. I kirkebogens oversigt over faldne for 1915, kaldes han for Eduard, enten har det været et kælenavn for ham, eller også har præsten simpelt hen skrevet forkert.

Magnus Christian Outzen, 20 år. Han var ugift

maler i Løgumkloster, ved indkaldelsen, men har ikke haft så meget tilknytning til byen, at han bliver nævnt på mindetavler eller mindesten; det bliver han til gengæld i Tønder, idet hans forældre var Marie og Karsten Outzen, værtshusholdere i Tønder. Han faldt ved Souain den 15. oktober.

Marius Michel Florian Carstens, 23 år gammel. Søn af Anne Marie Agnes og Marius Burghard Christian Carstens, der drev malerforretning fra det nuværende Markledgade 2. Han er ikke anført i kirkebogen eller i personregisteret, så han har ikke været hjemmehørende i sognet under krigen. Meldt savnet den 23. oktober.

Jeppe Peter Nielsen Westergaard, 36 år. Søn af Metha Marie og Christian Westergaard, der var landbrugere på ejendommen Lillegade 9. Hans søster Anna

var gift med Max Behrens, nævnt ovenfor. Jeppe var smedesvend og var i 1903 blevet gift med Anne Marie fra Korup; deres første barn fødtes i Korup, og derefter flyttede de til Toftlund, hvor han sikkert har arbejdet som svend hos sin bror Martin Westergaard, der var smedemester der; i alt får de 5 børn. Han faldt den 8. november ved Het-Sas i Belgien. Enken flyttede med børnene tilbage til Løgumkloster, og hun boede i mange år hos sin svigersøn på »Æ Paidkrog«, Lillegade 20; hun døde i 1963. Martin Westergaards søn, Christian blev senere smedemester i Løgumkloster.

Andreas Jacob Marcusen, 25 år. Hans forældre var Anne Sophie og Johannes Ludwig Lorenzen Marcussen, der drev ølbryggeri og restauration i det nuværende Møllegade 9. Andreas har ikke boet i Løgumkloster,

da han er blevet indkaldt, for han hverken er nævnt i kirkebog eller i personregister. Han faldt den 14. november. Ud over en bror, der døde som spæd, havde han 5 søstre; 3 af disse drev forældrenes restauration videre indtil 1950'erne, og den blev kendt under navnet »Drei Mädels Haus«.

Krigsfangelejren. Ud over de ovenfor nævnte, der mistede livet ved fronten eller i tilknytning til den, er der de 70 krigsfanger, der bukkede under for tyfusedepidemien i krigsfangelejren syd for byen i det halve år fra begyndelsen af marts til begyndelsen af september. Langt den overvejende del af dem, 39 fanger, var russere, der bekendte sig til den græsk-katolske tro, 20 var romersk katolske franskmænd og belgiere, 4 var lutheranere, 3 muslimer, 1 jøde, og for 4 har vi ikke oplysninger om deres religiøse overbevisning.

Bataljonslægen, Karl Fallscheer, døde også af sygdommen. Han var 44 år gammel og døde den 25. maj. Han har sikkert før indkaldelsen været praktiserende læge i Schwerin, hvor hans efterlevende enke boede. Han blev begravet på Kirkegården ved kirken.

Købmand i fangelejren, Johannes August Christian Lausen, 36 år. Han døde den 26. maj. Han er også begravet på kirkegården ved kirken; hans enke boede i Flensborg, han er sandsynligvis en af de mange civile, der var nødvendige for lejrens drift. Om han har været ansat af militæret eller har drevet selvstændig købmand virksomhed på lejrens område, ved vi ikke.

Kilder:

De faldne i verdenskrigen blev hvert år registreret i sognenes kirkebøger, selvom de jo ikke blev begravet på kirkegården.

I personregistrene indføres dødsfaldene efter underretning fra de militære instanser.

Ikke alle faldne er registreret i de to ovennævnte registre, så der er i øvrigt hentet oplysninger fra diverse registre over faldne sønderjyder og fra relevante arkivalier i Lokalhistorisk Arkiv for Løgumkloster Kommune.

Man kan besøge Lokalhistorisk Arkiv, Historisk Forening Løgumkloster på www.lokalhistorisk-arkiv-6240-lgkl.dk

Klosteraftener i Dormitoriet

**Onsdag den 20. januar
kl. 19.30 ved Lisbeth
Smedegaard Andersen
Huset med de mange
boliger - et billedfore-
drag om nyere dansk
kirkekunst**

Flere og flere kirker får ny kirkekunst i disse år. Men ligesom kirken er i udvikling, sådan er kunsten det også, at det er et stadigt spørgsmål, hvordan denne nye kirkekunst skal udformes. De nye kirkekunstnere tolker deres opgave meget forskelligt, og der vil i foredraget blive vist eksempler på både figurativ og non-figurativ kunst, ligesom gennemgangen vil spænde fra de store totaludsmykninger til mindre udsmykninger med en ny altertavle eller en anderledes indgang ind i kirkerummet.

**Onsdag den 6. april
kl. 19.30 ved Benny
Grey Schuster
Moderne kirkebyggeri?
Hvad kan arkitektur og
indretning sige om kir-
ken og tiden?**

Ved mødet med vore nye kirker vil mange tænke, at de slet ikke ligner en kirke. Ofte er grunden nok, at vi opfatter den middelalderlige landsbykirke som den »rigtige« form på en kirkebygning, men sådan har næsten ingen af de små 200 kirker bygget i Danmark siden 2. Verdenskrig set ud. På den

baggrund vil foredraget give et bud på, hvorfor kirkerne i dag ser anderledes ud, og hvad sker der, når vi moderniserer gamle kirker? Hvad er det, kirkernes rum og inventarets placering, gør ved os? Kan rum og materialer ikke bare vække følelser i os, men også ligefrem skabe holdninger og meninger? Foredraget vil især gerne rejse spørgsmålet, hvorvidt der gives en særlig luthersk måde at bygge og indrette kirker på.

Se også hjemmeside
www.kirkearkitektur.dk

Præstegårdsaftener i foråret 2016

Vi gentager de sidste års hyggelige dansk-tyske præstegårdsaftener i foråret 2016. Vi vil høre om og synge fra den nye salmebog Salmer på dansk og tysk,

København 2015, hvis udgivelse blev fejret ved en tysk - dansk festgudstjeneste i St. Marien Kirche i Flensborg den 27. september i år. Der vil traditionen

tro blive budt på et godt traktement. Præstegårdsaftenerne afholdes på skift i præstegårdene. Den første aften er onsdag den 3. februar i den danske præste-

gård, Storegade 7, og den anden er tirsdag den 12. april i den tyske præstegård, Garvergade 14. Begge aftener kl. 19.30.

Alle er velkomne. På godt gensyn.

*Venlige hilsener
Matthias Alpen
og Sten Haarløv*

Det favnende og farverige fællesskab af højskoleforstander Sascha Qvortrup

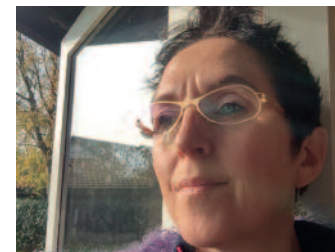
Sidder i køkkenet med udsigt over engen. Solen fanger bladernes gyldne og glødende farver, der jagtes over i hjørner og kroge. Åbent ligger Løgumkloster med åben horisont, åbent sind og med åbne arme. Sådan er vi blevet taget imod, og det er det fineste grundlag at bygge højskole på.

Det mellem menneskelige - måden vi former og påvirker hinanden på i relationer og grupper, optager mig meget. Jeg er rundet af en

grundtvigsk muld og næres af glæden ved at opleve, at flere kan mere - når sangen løfter sig, når arrangementer skal rejses, når hækken skal klippes og gulvet skal vaskes, når fjerne kommende venner vandrer over grænser, og når livet skal leves - så er fællesskabet - det favnende, forpligtende og farverige - for mig i mit liv og mit virke det største, vi mennesker kan mønstre sammen.

Højskolen skal netop åbne døre, hjerter, menin-

ger og mennesker. Jeg er optaget af det favnende og farverige fællesskab. Det fællesskab, der rummer hver og en af os, og som tænker os med og forpligter os på hinanden. Vi jagter konkurrencen, udviklingen, succesen, væksten... på højskolen laver vi en parentes, et åndehul til at lade sig berige af det givne og være nærværende med hinanden. Her er der ikke behov for at lave statusopdateringer på Facebook. Her er du til i øjeblikket med de men-

nesker, som du lever og ånder sammen med. Jeg er optaget af, hvordan vi ikke blot er medborgere, men medmennesker. Og det er mit håb, at vi med højskolen kan lade det forpligtende fællesskab, hvor vi lever med og for hinanden, udgå som stråler fra Løgumkloster. Besøg Løgumkloster Højskolen på www.lkhojskole.dk/

Konserter

Konserter

Lørdag den

28. november kl. 20.00

Søren Schelling, baryton

Poul Skjølstrup Larsen,
orgel

Adventskoncert

Fri entré

Lørdag den

5. december kl. 16.00

MidtVest Pigeor

Dorte Bille, dirigent

Arr. Refugiet

Entré 100 kr.

Børn og unge gratis

Søndag den

13. december kl. 17.00

Adventsvesper

Arr. Nordschleswigsche

Musikvereinigung

Lørdag den

19. december kl. 16.00

Händels Messias

Sønderjyllands

Symfoniorkester

Arr. Sønderjyllands

Symfoniorkester

Entré 150 kr. – børn og

unge 40 kr.

Tirsdag den

22. december kl. 19.30

Julekoncert

Klosterkoret

Hans Christian Hein,

direktion og orgel

Fri entré

Mandag den

28. december kl. 20.00

Tre kvarters festlig

julemusik

Dennis Bang Fick, orgel

Fri entré

2016:

Tirsdag den

12. januar kl. 20.00

Luther Musik og Historie

Viggo Mortensen, oplæsning

Karsten Hermansen, orgel

Arr. FUV

Fri entré

Søndag den

17. januar kl. 16.00

Poul Skjølstrup Larsen,

orgel

Fri entré

Søndag den

31. januar kl. 16.00

Løgumkloster

Vokalensemble

Peter von der Osten,

dirigent

Fri entré

Søndag den

14. februar kl. 16.00

Valentinskonzert

Helene Blum, sang

Poul Skjølstrup Larsen,

orgel

Fri entré

Onsdag den

9. marts kl. 20.00

Poul Skjølstrup Larsen,

orgel

Fri entré

Fredag den

25. marts kl. 16.00

Passionskoncert

Fri entré

Helene Blum

Spirekor øver tirsdage kl. 14.15-15.15

Kong Frederiks IX's Klokkespil

Søndag den 29. november kl. 14.30 – 15.15.

Adventskoncert med stadsklokkenist Ann-Kirstine Christiansen

Søndag den 25. december kl. 14.30-15.15

Julekoncert med stadsklokkenisten Ann-Kirstine Christiansen

Børnekor øver tirsdage kl. 15.30-16.30

Luther Musik og Historie

I forbindelse med et kursus på Folkekirkens Udviklings og Videnscenter om Luther som praktisk teolog opføres i Løgumkloster kirke en koncert og billedfortælling Luther Musik og Historie.

Programmet er tænkt som en appetitvækker i forbindelse med fejringen af Reformationsjubilæet i 2017. Det er udviklet af Karsten Hermansen, organist i Marstal kirke, og Viggo Mortensen, fhv. professor i systematisk teologi ved Aarhus Universitet.

De har sammensat et program, der illustrerer Luthers og reformationens indflydelse på den europæiske musikkultur. Ud over musik af Buxtehude,

Bach og Mendelssohn opføres også musik af nyere komponister som Jesper Madsen, Christian Præstholm, Bo Grønbech og Matthias Nagel.

I tillæg til musikken vises der billeder samt fortælles om, hvad reformationen gik ud på.

Derigennem får man et indtryk af personen Luther og hans virkningshistorie. Arrangementet »Luther Musik og Historie«, kirkekoncert og fortælling, krydres også med fællessang af nogle af Luthers salmer.

Opførelsen finder sted i Løgumkloster kirke tirsdag den 12. januar kl. 20.00.

Martin Luther - foredragsrække i Dormitoriet

Foredragsrække i Dormitoriet om Martin Luther og Reformationsjubilæet 2017 - optakt til sognerejsen til Lutherbyerne den 23.-28. maj 2016.

Foredragene er åbne for alle!

27. 1. 2016 kl. 19. 30.
Martin Schwarz Lausten, professor, dr. teol: *Martin Luther - munk - oprører - reformator*. Foredraget giver en grundlæggende introduktion til Luther, hans teologi og syn på samfundet, ligesom foredraget også giver et overblik over byerne i »Luther-Land«.

24. 2. 2016 kl. 19. 30.
Kirsten Elisabeth Christensen, sognepræst: *Slangen og Lammet - om Lucas Cranach den Ældre og Martin Luther - en billedfortælling om hofmaleren og reformatoren fra Wittenberg*.

Den berømte tyske maler Lucas Cranach den Ældre (1472-1553) var en næven af Martin Luther, som han har afbilledet i mange variationer. Foredraget kommer også ind på, hvilken betydning venskabet fik for samtiden.

30. 3. 2016 kl. 19.30.
Eberhard Harbsmeier, tidl. rektor: *Luthers salmer - i lyset af hans biografi*. Luther regnes for grundlæggeren af den evangeliske salmedigtning, bl.a. de kendte Vor Gud han er så fast en borg og Nu fryde sig hver kristen mand og flere andre. Hans betydning for salmer, gudstjeneste og Bibel på modersmål er helt afgørende for Reformationen.

13. 4. 2016, 19.30, **Poul Skjølstrup Larsen**, organist: *Luthers og Bachs betydning for den europæiske kirkemusik*. Luther elskede

musikken, han spillede selv lut og fløjte, og han udtalte engang, at »næst efter teologien gives der ikke nogen kunst, der kan stilles lige ved siden af musikken«. **Sten Haarløv**, sognepræst: *Den europæiske humanismebevægelse i 1500-tallet*. En indflydelsesrig og moderne dannelsesbevægelse i 1500-tallet var humanismen. Den prægede også Luther, humanismen fik sin berømteste fortæller i den kristne humanist Erasmus af Rotterdam, som dog på flere områder lagde afstand til Luther.

27. 4. 2016 kl. 19. 00.
Jacob Ørsted, dansk sognepræst i Flensborg: *Luthers Bordtaler*.

Mange gæster sad med til bords, når Luther for bordenden og hans hustru Katharina, indbød til daglige måltider. Alle emner blev drøftet, skole, opdragelse, pavekirken, ægteskab, mu-

sik, barndom, m.m. Samtalerne ved bordet er omhyggeligt noteret ned for eftertiden. Under foredraget vil der blive budt på smagsprøver fra Katharinas køkken.

Kort omtale af sognerejsen til Lutherbyerne 23.-28. 5. 2016:

Fra den 23. til 28. maj 2016 er planlagt en sognetur til »Lutherland« i Tyskland. Vi vil se byen Wittenberg, hvor Luther havde sit hovedvirke som professor ved Universitetet, og hvor reformationen startede med det berømte teseopslag i 1517 den 31. oktober på Slotskirkens dør, vi kommer til byen Eisleben med Luthers fødehjem, Eisenach, hvor Luther gik i skole, og hvor vi også besøger et spændende musikhistorisk museum (Bachmuseum) for den store lutherske komponist Johan Sebastian Bach, vi vil se den smukke by Er-

furt, hvor Luther gik i kloster, desuden besøger vi de berømte residensslotte i Torgau ved Elbefloden og i Gotha, hvor der vises udstillinger fra reformationstiden. Der bliver også ophold og overnatning i kulturbyen Weimar, med slottet og udstilling af billeder af den reformatoriske maler Lucas Cranach, og hvor bl.a. digteren Goethe levede. Ikke mindst vil vi selvfølgelig også opsøge borgen Wart-

burg, hvor Luther – efter at være bandlyst af paven og erklæret fredløs på rigsdagen i Worms – søgte tilflugt og opholdt sig i 1521, bragt i sikkerhed af sin beskytter kurfyrst Frederik den Vise, vi ser hans arbejdsværelse, hvor han oversatte Det Ny Testamente til tysk, forklædt som ridder Jörg!

Undervejs, både i bussen og på »Lutherstederne«, bliver der oplyst og fortalt om denne spændende epoke i

Europas historie.

Se også rejseprogrammet på kirkens hjemmeside: <http://www.loegumkloster-kirche.dk>;

Øvrige infos:

Pris: 4500 dkr. per person i dobbeltværelse, 850 mere for enkeltværelse, priserne inkluderer rejse i bus, entréudgifter og halvpension.

Tilmeldingsfrist 1. februar 2016 til Sten Haarløv, tlf. 74 74 47 47 eller mail: steha@km.dk;

Busselskab: Sydvestbus.

Turledere:

Eberhard Harbsmeier og Sten Haarløv

Luther forklædt som Junker Jörg 1521-22. Malet af Lucas Cranach den Ældre (1472-1553).

Portræt af Martin Luther 1532. Malet af Lucas Cranach den Ældre (1472-1553).

Wartburg.

Lutherekskursion - Løgumkloster sogn 23.-28. maj 2016

Mandag, den 23. maj:

- Kl. 8.00: Afgang til Wittenberg
- Kl. 18.00: Ankomst Luther-Hotel
Middag på hotellet
- Kl. 19.30: Byrundtur, fra Lutherhalle til slotskirken med tesedøren

Tirsdag, den 24. maj:

- Kl. 9.00: Lutherhalle – museum
- Kl. 11.00: Cranachhaus og Stadtkirche.
- Kl. 13.00: Frokost på egen hånd.
- Kl. 14.30: Udflugt til Torgau – Schloss Hartenfels, Slotskirken, lille byrundgang.
- Kl. 16.30: Retur til Wittenberg, ankomst Kl. 18.00
- Kl. 19.00: Middag i Brauhaus – i Beyerhof (Beyer var kansler hos den sachsiske kurfyrste, det er ham, der læste den Augsburgske bekendelse op 1530 i Augsburg).

Onsdag, den 25. maj:

- Kl. 9.00: Afgang til Weimar.
- Kl. 11.00: Eisleben: Luthers fødehjem - museum, dåbskirken
- Kl. 12.30: Frokost på egen hånd – evt. på Lutherschenke ved siden af fødehjemmet.
- Kl. 13.30: Sterbehaus – museum.
- Kl. 15.00: Afgang til Weimar – evt. via

Mansfeld: Luthers barn-
domshjem

- Kl. 16.30: Ankomst og indkvartering i Russischer Hof.
- Kl. 17.30: Herderkirche med Cranachalter (Fyrstealter)
- Kl. 18.00: Koncert i Jakobskirken med Christina Meissner – Oplæg om Luther og Goethe professor Michael Trowitzsch
- Kl. 19.00: Middag i Schwarzbierhaus
- Kl. 20.00: Lille byrundtur – Esplanaden, Schillerhaus, Torvet med Cranachhaus, Goethehaus ved Frauenplan.

Torsdag, den 26. maj:

- Kl. 10.00: Slottet med museum – Cranach og udstilling om Ernestinerne (reformationens fyrster)
- Kl. 12-14.00. Middagspause, frokost på egen hånd.
- Kl. 14.00: Udflugt til Gotha – Schloss Friedenstein. Museum - udstilling om Ernestinerne og Cranach. Das Gothaer Liebespaar.
- Kl. 17.00: Retur til Weimar via Erfurt – lille tur fra domkirkepladsen til Krämerbrücke.
- Kl. 19.30: Middag i Weimar, Hotel zur Sonne. Aften fri.

Fredag, den 27. maj:

- Kl. 9.00: Afgang til Eisenach,
- Kl. 10.30: Besigtigelse af Wartburg.
- Kl. 12.00: Lutherhaus Eisenach-Bibeldstilling.
- Kl. 13.00: Frokost på, egen hånd.
- Kl. 14.00: Indkvartering på Hotel zum Bachhaus
- Kl. 15.30: Bach-Haus – Museum
- Kl. 18.00: Middag på Hotellet.
Aften fri – evt. koncert eller lignende.

Lørdag, den 28. maj:

Retur til Løgumkloster efter morgen-
maden

- Kl. 8.30. Afgang
- Kl. 18.00 ca. ankomst

Pris for turen er 4.500 dkr. per person i dobbeltværelse.
Enkeltværelse 830 dkr. mere.
Små ændringer i programmet kan forekomme!

Udstillinger - i Dormitoriet og Glasgangen

LYS OG MØRKE - GRAFISKE SERIER

Frem til 31. december 2015

Lise Buurgård · Møllevej 1, Askov, 6600 Vejen · Tlf. 75 36 06 96
www.lisebuurgard.dk

Et grafisk værksted er som et alkimistisk laboratorium - et forvandlingssted. Værkerne opstår i en udforskning af serier, hvor det ene værk griber ind i det næste - som i en livsproces. Stofligheden fremkaldes i finpudningen af kobberpladen og langsomt kommer motivet til syne, gerne i flere trykklag.

Udstillingen viser billeder, der kredser om »urstoffet«: lys og mørke, der spændes op mod hinanden som naturens åndedrag. Det hvide, bløde papir lyser igennem det sorte, mens rytmen i den grafiske streg indfanger et græsstrå såvel som en gravhøj. Remedierne er mangfoldige: kobber, asfaltlak, syrebåd, vandbåd, petroleum, sprit, trykfarve,

trykpresse. Der destilleres, forstørres og forenkles, indtil motivet forvandles til symbol.

Lise Buurgård skriver:

Jeg er optaget af at vise det usynlige bag det synlige, og reflekterer over de mange betydningslag, der kan være i hverdagens enkle ting, løsrevet fra omgivelsernes beskyttende lag. Det vi ser, er måske ikke det vi tror, vi ser.

Lise Buurgård er grafiker og kunsthistoriker, mag. art. Medlem af Fyns Grafiske Værksted.

Tidl. museumsleder af Vestjyllands Kunstmuseum, Janus Bygningen, Tistrup.

De udstillede genstande i Dormitoriet og Glasgangen kan købes.

Se prisliste på kirkens hjemmeside under fanebladet »Udstillinger i Dormitoriet«.

LØGUMKLOSTER KIRKE, ADMINISTRATION

Slotsgade 11,
6240 Løgumkloster
Tlf. 74 74 52 40
Mobil 22 17 62 40
locusdei@gmail.com
www.loegumkloster-kirke.dk

SOGNEPRÆST (KBF)

Sten Haarløv, Storegade 7
Tlf. 74 74 47 47
Træffes bedst tirsdag - fredag
mellem 9-11
samt efter aftale
steha@km.dk
Fridag: Mandag

KIRKETJENER

Povl Søndergaard
Tlf. 22 17 62 40
povl@post8.tele.dk
Fridag: Mandag

ORGANISTER

Poul Skjølstrup Larsen
Tlf. 40 68 21 44
skjoelstrup@gmail.com
Fridag: Mandag

Dennis Bang Fick
Tlf. 23 43 31 72
organist.mail@gmail.com
Fridag: Torsdag

KIRKESANGER

Else Nielsen
Fridag: Mandag

PRÆSTESEKRETÆR

Birgit Rode
Træffes mandag og torsdag
kl. 8.30-12.30.
Tlf. 74 75 21 34
bir@km.dk

KIRKEGÅRDSLEDER

Christian Hansen
Tlf. 74 74 52 43
Mobil 40 84 24 94
lgkl.kirkegaard@gmail.com

MENIGHEDSRÅDS- FORMAND

Britta Larsen
Tlf. 22 25 25 81
brittalarsenlgkl@gmail.com

SEKRETÆR

Elsemarie Dam-Jensen
Markledgade 20
Tlf. 74 74 51 34
elda@museum-sonderjylland.dk

KASSERER & KONTAKTPERSON

Lone Muus
Tlf. 40 73 36 49
kirke@win-door.dk

KIRKEVÆRGE

Paul Anton Martinussen
Tlf. 74 74 39 77
pam@martinussen.be

LØGUMKLOSTER SOGNS

menighedspleje
Kirsten L. Christensen.
Tlf. 22 34 44 78

REDAKTIONSUDVALG

Sten Haarløv
Svend Egelund Rasmussen
Povl Søndergaard (ktj. red.)

MENIGHEDSRÅDET VED LØGUMKLOSTER KIRKE

Britta Larsen
Elsemarie Dam-Jensen
Lone Muus
Kirsten Louise Christensen
Svend Egelund Rasmussen
Carsten Tygesen
Reimer Post
Sten Haarløv (kbf)
Poul Skjølstrup Larsen
(pers. repr.)

NORDSCHLESWIGISCHE GEMEINDE

Pastor: Matthias Alpen
Garvergade 14,
6240 Løgumkloster
74 74 33 33
luegumkloster@kirche.dk
www.kirche.dk

FOTOS:

Lone Stidsen
Povl Søndergaard
Sten Haarløv

Kirkelige handlinger

Dåb

Anmeldes til sognepræsten senest 4 uger før dåben. Barnet navngives til kommunen forud for dåben. Barnets fødsel-/navneattest, forældres dåbsattester og vielsestest medbringes. Navne og adresser på 2-5 faddere oplyses i forbindelse med dåbssamtalen med sognepræsten. For at være fadder skal man være døbt og mindst 13 år gammel.

Vielser

Aftales med sognepræsten i god tid inden vielsen skal foregå. Der medbringes dåbsattest og en prøvelsesattest, udstedt af kommunen tidligst 4 måneder før vielsen, som afleveres til sognepræsten sammen med navne og adresser på to vidner. Kirketjener kontaktes med hensyn til pyntning og det praktiske i kirken.

Begravelser/bisættelser

Dødsfald anmeldes til sognepræsten i det sogn, hvor afdøde havde bopæl. Begrav-

velseshandlingen og tidspunktet aftales med Sognepræsten på begravelsesstedet. Dåbs- og vielsesattest anvendes til udfærdigelse af dødsanmeldelse. Kirketjener og kirkegårdsleder kontaktes med hensyn til ringning og det praktiske i kirken og på kirkegården.

Fotografering/ videoptagelse

Menighedsrådet har besluttet, at det ved dåb kan ske før eller efter gudstjenesten, og ved vielse ved ind- og udgang.

Kirkebil

til alle ældre og dårligt gående. Man ringer selv til AP-Taxi tlf. 74 74 32 43 senest dagen før.

Aftensang i kirken

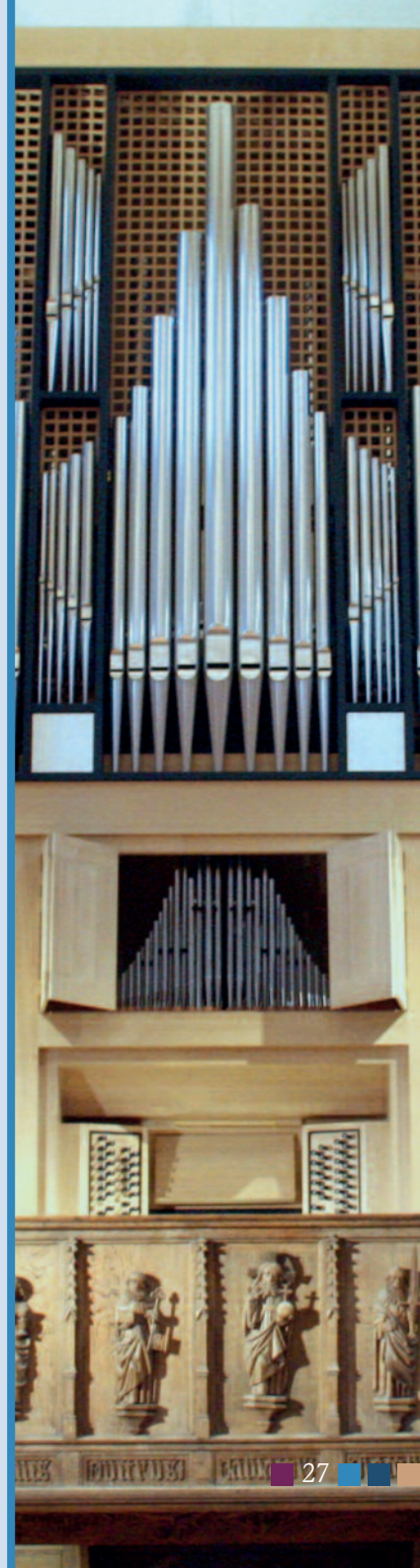
Hverdage kl. 17.30.

Ledes af repræsentant fra:

- mandag: Byen
- tirsdag: Kirkemusikskolen
- torsdag: Refugiet
- fredag: IM/LM
- lørdag: Menighedsrådet.

Onsdag - altergang

1. onsdag: Sognepræsten
2. onsdag: Sognepræsten
3. onsdag: Folkekirkens Uddannelses- og Videncenter
4. onsdag: FUV
5. onsdag: Sognepræsten

Gudstjenesteliste

29. november kl. 10.00

- Højmesse
1. søndag i advent
v. Sten Haarløv
Det nye kirkeår fejres med gløgg i
Glasgangen

6. december kl. 10.00

- Højmesse
2. søndag i advent
v. Sten Haarløv
Kirkekaffe

6. december kl. 14.00

Tysk gudstjeneste
2. søndag i advent
v. Matthias Alpen

13. december kl. 10.00

- Højmesse
3. søndag i advent
v. Hans Vium Mikkelsen

13. december kl. 17.00

Adventsvesper der
Nordschleswigschen Gemeinde
v. Matthias Alpen

20. december kl. 10.00

- De Ni Læsninger
4. søndag i advent
v. Sten Haarløv & Matthias Alpen

1. januar 2016 kl. 10.00

- Højmesse
Nytårsdag
v. Sten Haarløv

3. januar kl. 10.00

- Højmesse
Helligtrekongers søndag
v. Steen Thygesen
Kirkekaffe

3. januar kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
2. Sonntag nach Weihnachten
v. se dagpressen

9. & 10. januar kl. 16.30

Helligtrekongers gudstjeneste
v. Sten Haarløv

10. januar kl. 10.00

- Højmesse
1. søndag efter helligtrekonger
v. Sten Haarløv

17. januar kl. 10.00

- Højmesse
Sidste søndag efter helligtrekonger
v. Sten Haarløv

24. januar kl. 10.00

- Højmesse
søndag septuagesima
v. Heine Holmgaard

31. januar kl. 10.00

- Højmesse
søndag seksagesima
v. Sten Haarløv

Juleafslutninger:

Tirsdag den 15. december

Kl. 10.00 Juleafslutning
Kindergarten

Torsdag den 17. december

kl. 9.00 Juleafslutning Daglejerne.
kl. 10.00 Juleafslutning for
Børnehaverne

kl. 18.00 Weihnachtsfeier
Den Tyske Skole

Fredag den 18. december

kl. 09.00 Juleafslutning Distriktskolen

Tirsdag den 22. december

kl. 11.00 Sportsefterskolen SINE

Onsdag den 23. december

kl. 14.30 Julegudstjeneste på Linde-
vang

Juleaften:

kl. 13.30 Juleaftensgudstjeneste
v. Sten Haarløv

kl. 15.30 Heiligabend-gudstjeneste
v. Matthias Alpen

kl. 16.30 Juleaftensgudstjeneste
v. Sten Haarløv

Juledagene:

kl. 10.00 Juledag v. Sten Haarløv
kl. 10.00 2. Juledag v. Sten Haarløv
kl. 10.00 Julesøndag v. Sten Haarløv

Indsamling i julen

Julens gudstjenester besøges af ca. 2000, og i kirken har vi den tradition, at der samles ind med klingpung eller i kurve ved udgangen. I år samles der i julen ind til Folkekirkens Nødhjælp og Børnesagens Fællesråd, og med et lille bidrag fra hver gæst, kan vi i Løgumkloster nå et flot resultat.

Hver onsdag kl. 17.30
NADVERGUDSTJENESTE

2. februar kl. 17.00

- Tumlingegudstjeneste
v. Sten Haarløv

7. februar kl. 10.00

- Højmesse
Fastelavns søndag
v. Sten Haarløv
Fastelavnsboller & tøndeslagning

7. februar kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
Estomihi v. Matthias Alpen

14. februar kl. 10.00

- Højmesse
1. søndag i fasten v. Sten Haarløv

21. februar kl. 10.00

- Højmesse
2. søndag i fasten v. Hans Iversen

28. februar kl. 10.00

- Højmesse
3. søndag i fasten
v. Sten Haarløv

6. marts kl. 10.00

- Højmesse
Midfastesøndag
v. Sten Haarløv

13. marts kl. 10.00

6. marts kl. 14.00

- Tysk gudstjeneste
Laetare v. Matthias Alpen

13. marts kl. 10.00

- Højmesse
Mariæ bebudelses dag
v. Karsten Nissen

20. marts kl. 10.00

- Højmesse
Palmesøndag v. Sten Haarløv

24. marts kl. 19.30

- Aftengudstjeneste

Skærtorsdag

v. Sten Haarløv

25. marts kl. 10.00

- Højmesse
Langfredag v. Sten Haarløv

27. marts kl. 8.15

- Tysk gudstjeneste
Påskedag v. Matthias Alpen

27. marts kl. 10.00

- Højmesse
Påskedag v. Sten Haarløv

28. marts kl. 10.00

- Højmesse 2. påskedag
v. Eberhard Harbsmeier

Kalender

se omtale inde i bladet

Menighedsrådsmøder

Se hjemmesiden

Lørdag den 28. november

kl. 20.00 Adventskoncert

Torsdag den 3. december

kl. 10.15 Gudstjeneste med
Lindevang og Klosterparken i kirken

Lørdag den 5. december

kl. 16.00 Koncert

Søndag den 13. december

kl. 17.00 Adventsvesper

Lørdag den 19. december

kl. 16.00 Koncert

Tirsdag den 22. december

kl. 19.30 Koncert

Mandag den 28. december

kl. 20.00 Koncert

Lørdag den 9. januar

kl. 16.30 Helligtrekongersfest

Søndag den 10. januar

kl. 16.30 Helligtrekongersfest

Tirsdag den 12. januar

kl. 20.00 Luther Musik og Historie

Søndag den 17. januar

kl. 16.00 Koncert

Onsdag den 20. januar

kl. 19.30 Klosteraften

Onsdag den 27. januar

kl. 10.00 Babysalmesang
Sidste gang onsdag den 16. marts

Onsdag den 27. januar

kl. 14.15 Minikonfirmander
Sidste gang onsdag den 6. april

Onsdag den 27. januar

kl. 19.30 Foredrag i Dormitoriet
- optakt til sognerejse

Søndag den 31. januar

kl. 16.00 Koncert

Onsdag den 3. februar

kl. 19.30 Præstegårdsaften

Søndag den 7. februar

kl. 10.00 Fastelavn

Søndag den 14. februar

kl. 16.00 Valentins koncert

Onsdag den 24. februar

kl. 19.30 Foredrag i Dormitoriet
- optakt til sognerejse

Onsdag den 9. marts

kl. 20.00 Koncert

Fredag den 25. marts

kl. 16.00 Passionskoncert

Onsdag den 30. marts

kl. 19.30 Foredrag i Dormitoriet
- optakt til sognerejse

Derudover også 13. & 27. april

Onsdag den 6. april

kl. 19.30 Klosteraften